

**ПРЕЗИДЕНТЫМ
иунашъохэм ягъэцэкӀэн
тегушылагъэх**

Урысые Федерацием и Президент кыдыгъэкыгыъэ жьоныгъоклэ унашъохэм ягъэцкълэн кыдыхэлъы-тагъэу, гъэсэнэгъэм илофыгъохэм афэгъэзэгъэ loфшлэкло купым тыгуасэ зэхэсыгъо илагъ. Шьугу къэдгъэкыгыбын, илъэсэу тыыхэтым тыгъэгъазэм и 23-м Къэралыгъо Советымрэ къэгъэлъэгъонэу щылэхэр зэфэхысыжъ шыгъэнымклэ комиссиеу УФ-м и Президент дэжъ шызэхашагъэмрэ зэхэсыгъо зэдырлэшт. Псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтым, гъэсэнэгъэм ыкли псауныгъэр къэухумэгъэным ясистемэхэм, нэмыкл лъэныкъохэми гумэкыгъоу ащылэхэр дэгъэзыгъэгэнхэмклэ къэралыгъом ипа-щэ пшъэрылъэу кыгыгъэуцугъэхэр гъэцэклагъэ зэ-рэхъуэгъэхэм аш шатегъушлэштх.

Видеоконференцие шйкльм тетэу клгъэ лофтхъабзэм хэ-лэжъагъэх Адыгъэ Республикэм я Лышхъхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипашэу Владислав Федоровыр, республикэм гъэсэнгъгъмрэ шлэнгъгъмрэклэ иминистрэ игуа-дзэу Надежда Кабановар, цыф-хэм лофтшлэнлэ чыплэхэр ягъэгъ-тыгъэнхэмклэ федеральнэ ку-лыкъум АР-мклэ я Гъэлоршлэнлэ ипашэу Галина Цыганковар.

Гэсээнйгэм иучреждениэхэм
лоф ащызышлэхэрэм лэжыапклар
игьом ятыгэным, клэлэцлыкы
лыгыплэм клон фэе сабыйхэу
чэзыум хэтхэм япчагаэ нах
маклэ шыгэным ыкли профес
сиональнэ гэсээнйгэм исис
темэ игэкэлэжыын кыдыхэлпы
тэгэ лэныкыохэр зэшлохыгэн
хэм фэшл шыольырхэм ашлэн
алэкыйгэм, ахэр гүмэкыгэу
эуулэхэрэм кызырэгуйгэхэр
атегушылагэх. УФ-м и Прези
дент иунашбохэр гэцэкэлэгэн
хэм афэш шыольыр пэлчэ еж
пшэрыл шъхьалэу зыфигэу
уцужыхэрэр ыгэнэфагэх,
шыклагэхэр дэгэзжыгыгэн

хэмклэ яепльыклэхэр кыралоты-
кыгъэх.

Владислав Федоровым кызырэхигъэщыгъэмкӀэ, гъэсэнгъэм исистемэ 10ф шызышӀэхэрэм ялӀжапкӀэ къӀэлътыгъэным, агъэнфэгъэ шапхъэм ар клӀгъэхъэгъэным фӀшӀ республикэм ипӀащэхэм ашӀлэрэм макӀэм. УФ-м и Президент кыгъэуцугъэ пшъэрылхэр гъӀцӀклӀгъэнхэм джырӀэ уахътӀэ ыуж итых. Джаш фӀдӀу клӀэлъцӀыкӀу ыгъыплӀэм клон фаеу чэзыум хэтхэм япчӀагъэ нахь макӀэ шыгъэзыным ыкӀи нӀужым ар дӀгъэзыжыгъэным апае 2013-рӀэ илъэсым Адыгем мыщ фӀдӀэ чыплӀэ 1365-рӀэ кыыщызӀуахыщт, нӀужым гухӀлъу шыӀэмкӀэ 2014-рӀэ илъэсым — чыплӀэ 4815-рӀэ, 2015-рӀэ илъэсым — 640-рӀэ агъӀэпсыщтых.

Видеоконференцием хэлэ-
жыагэхэм ээклэми ээдырагы-
штэу кыауагыэр зы — УФ-м
и Президент иунашьохэр гэцэ-
клэгэнхэм фэшл федеральнэ
гүпчэми, шьолырхыми ялэ зэ-
хэльэу ээдэлэжэнхэ фэе.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ПЕНСИХЭМКІЗ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Ялофшлэн зэфахьысыжьиъ

УФ-м Пенсиехэмклэ ифонд и Къутамэу АР-м шылэм мы ильэсым имэзи 9 лoфэу ышлагъэр зыщызэфыхысыжыгъэ селектор зэхэ-сыгъо илагъ. Къутамэм ипашэу Къулэ Аскэрбый ащ тхьамэтагъор щызэрихьагъ. Къутамэм лoф зэришлагъэм, уигъэрэзэнэу зэрэщы-тыр, хэхъоныгъэхэр пчъагъэхэм къызэраушыхъатыжырэр ащ къыхигъэшыгъ.

Нэужым игуадзэхэм зэф-
хысыжыу кыашыгъэхэм кы-
зрагъэльэгъуагъэмклэ, мэзи
9-м пстэумкли нэбгырэ 5364-мэ
пенсиехэр, 6771-мэ нэмыкл ах-
цуэ афэклон фæехэр афагъэ-
нфагъэх, пенсионер 37834-мэ
ялэуклэ япенсиехэр иклэрыклэу
кыафалытэжыгыгъэх. Пенсие-
р зыщызэрэуагъирэм кыралыгом
илах кызыэрэхилъхаштэм фэ-
гъэхыгъэ Программэм хъыанэу
нэбгырэ 3347-мэ лъэу тхылъ-
хэр кыагахыгъэх, пстэумкли аш
хъагъгэр нэбгырэ 12385-м
ехъвгъ.

Джаж фэдэу мэзи 9-м кы-
клоцл страхованиемклэ взносэу
сомэ миллион 21-м еху аугьо-
иг, мы ильэсымклэ агъэна-
фэщтыгъэр процент 77,5-клэ
гъэцэклагъэ хъугъэ. Пенсиехэм-
клэ шлокл зимылэ страховани-
емклэ взносхэм яугьонин процен-
ти 105-у агъэцэклагъэ. Пенсие-
хэмклэ фондмин ибюджет сомэ
миллиарди 2,9-рэ кыхыхъхъа-
гъэ хъугъэ. Къутамэм ичыплэ
къулыкхъухэм мэзи 9-клэ пшэ-
рылэу ялагъэхэр игъом ыкли
икхъо агъэцэклагъэх.

Къулыкъум ипашэу Къулэ

Аскэрбый зэхэсыгьом иклэухым
ильэсыр икынклэ кьэнэгъэ
уахтэм кыклоцл пшьэрыльэу
ялэхэр, кьэгъальэгъонэу кыз-
фэклон фаехэр кыгьгэнэфагъэх.

**ІэпыІгъушо
афэхъух**

УФ-м Пенсиехэмклэ ифонд и Къутамэу АР-м шыцэм икы-лыкыоу псэуплэхэр кыкылухьэ-хээ цыфхэм яфэлэ-фашлэхэр афэгъцэкълэгъэнхэм фэгъэзагъэр 2010-рэ илъэсыр ары ыызэ-хашагъэр. Къутамэн ипашэу Къулэ Аскэрбый ащ клэщакло фэхьугъ. Специалистхэм лъэ-хъаным диштэрэ техникэ дэ-гъуклэ зэтэгъэпсыхьэгъэ ав-тобус цыклымклэ псэуплэу рес-публикэм итхэр кыаклухьэх. Район гүлчэхэм апэлудыгъэхэм ащыпсэхүэрэм, анахьэу нэжь-лүжъхэм, пенсиехэмклэ упчлэ ялэ хьугъэмэ, ащ пае отде-лении клоныр квин кыызэ-ращынүрэр ары кыулыкүр зэ-хашхыным ушъхьагъу шъхьалэ фэхьугъэр.

Ильэси 4-у ащ loф зишлэрэм
къыклоцl гьогогьу 400-рэ

псэуплэхэм ащылагъэх, нэбгырэ 4500-м ехумэ яупчлэхэм джэуапхэр аратыжыгъэх, лэпылэгъу афэхъугъэх. Мы илъэсэу икырэм зэклэмкн псэуплэ 17-рэ къакълухагъ, нэбгырэ 752-м алукагъагъ. Къулыкъум илофышлэхэм фэлэ-фэшлэ зэфэшхьафэу цыфхэм афагъэцаклэрэр бэ. Пенсиехэм ягъэнэфэнкн, якъэлътэжынкн, компенсациехэм гъэпсынкн лэпылэгъу афэхъух, справкэу къызкълэлълухэрэр афыратхыкы, ны мылкур къызэратыштым пае тхылхэр алахых, нэмыкыбэмкн аделэх.

Къутамэм ипашэ илэпылэгъоу къулыкъум псэуплэхэр къыкълъхэхэ зыхуклэ специалистхэм ягъусэрэ Бэгумгэ Вячеслав къызэрилуагъэмклэ, цыфхэр жьугъэу къекуанлэх, къафэразэхэу тапэкли нахьыбэрэ псэуплэхэр къакулыханхэу къыклэпхэлэх, анахьэу нэжъ-лужхэмклэ илэпылэгъушхо зэрэхъуэрэр нафэ.

**УФ-м Пенсиехэмкэ
ифонд и Къутамэу АР-м
шыгэм ипресс-кыулыкыу**

2014-рэ илъэсым иапэрэ мэзих гъэзеткIэтхэгъур макIо!

«Адыгэ макъэм» иныбджэгъу лъапIэхэр!

Тыгъэгъазэм и 24-м нэс фэгъэкӀотэныгъэ зилэ кӀэтхэгъур кӀошт.

Тхьамафэм 5 кыдыдэлырэ гъэзетхэу 52161-рэ индекс зилэм — сомэ 330-кIэ;

52162-рэ индекс зилэм — сомэ 316-клэ;

бэрэскэшхо мафэм кыдэкырэ гъзетэу 14289-рэ индекс зилэм — соми 117-кӀэ шъуакӀэтхэн шъульэкышт.

**Ныбджэгъу лъапIэхэр!
ШъукIатх лъэпкъ гъэзетым!**

МУЗЕИМ ИКЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭМРЭ ТАРИХЪЫМРЭ

Гупчэу кызылэуахыгъэм уегъэгъуазэ

Тиреспубликэ имыза-кьоу, адыгэу дунаим тетхэмкэ мэхъэнэ ин зилэ зэхыхъэу Мыекъяупэ шыкыуагъэм шырагъэ-жыгъэу лфогъохэр псынклэу лыклогъэнхэу тэгугъэ. Къоклыплэм шыпсэурэ лэпкхэм яискусствэкэ Къэралыгъо музеем Темыр Кавказым шырилэ кыта-мэу Мыекъяупэ дэтым къэбар жыгъэхэмрэ гъэсэнэгъэмрэ афэгъэ-хыгъэ гупчэ тишъо-лырклэ апэрэу кышызылэуахыгъэ.

«Государственный русский музей» зыфилорэм 2003-рэ илэсым кышыублагъэу дунэ лфогъабзэхэр зэрехъэх. Мыекъяупэ кышызылэуахыгъэ кытамер пчыгъэмкэ я 134-рэ хуыгъэ. Къоклыплэм шыпсэурэ лэпкхэм яискусствэкэ Къэралыгъо музеем икытаме иди-ректорэу Кушъу Нэфсэт зэхыхъэм кызырэгъуагъэу, Интернетым епхыгъэхэу шы-лэныгъэр нахъ куоу зезыгъэ-шлэнэу фаехэм амалышлэхэр агъотытх.

Адыгэ Республикэм и Пре-мьер-министрэу Къумпыл Муратэ музеем кызылэуахыгъэм шылэныгъэм зэхыкыныгъэу кызыдихырымэ зашъдгъэгъо-

зэн, чанэу тахэлэжъэн зэрэт-лэпкырэр зэхыхъэм кыушы-хатэу ылытагъ. Адыгэмэ ята-рихъ нахышлоу зезыгъашлэ зы-шлогъохэм музеем лэпылэгъу афэхъу.

Къэралыгъо Урыс музеем иотдел ипашэу Ольга Баби-нам тарихъ къэбар гъэшлэгъонэу кылотэгъэмэ уагъэгъозэ къо-дыерэп. Гукли, псэкли лфогъэ уахэлажъэ пшлогъо уешы. Адыгэ шыудзэхэр лэпкы-шъуашэхэмкэ фэпагъэхэу зэр-заощтыгъэхэм, хэгъэгур кы-зэраухъумэщтыгъэм, кыушъхэ-члэхэмрэ пачыхъэм кыгот-хэмрэ зэгурылонхэм фэшл зэр-зэдэгущыиштыгъэхэм, «Къо-кыплэм имузей» зыфилорэ-тхылыу Москва кышыдагъэ-кыгъэм адыгэмэ ятарихъ узы-лэпишэу кызырелуатэрэм, нэ-мыкхэм афэгъэхыгъэхэм

О. Бабинар къатегушылагъ. Мыекъяупэ иадминистрации ипашэу Александр Наролиныр, Адыгэ къэралыгъо универси-тетир кызылэуахыгъэу, Москва кыкылыгъэ купым игъусэу зэ-хахъэм хэлэжъэрэ Игорь Ба-радачевыр, Тэхутэмыкье рай-оным иадминистрации ипашэу Шъхэлэхъо Азмэт, культурэм илофышлэхэу Сергей Фокиныр, Татьяна Свиуднович, нэмыкхэм ягупшысэхэр тшлогъэшлэгъо-ныгъэх.

Интернетир ыгъэфедзэ, Ольга Бабинам Адыгеим ехы-лэгъэ къэбархэр кыгъэлэгъо-ным кышылотагъэх.

Гупчэу кызылэуахыгъэм зы-шызыгъэгъуазэ зышлогъохэр музеем рагъэблагъэх.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Сурэтыр музеем шылэгъэ зэхыхъэм кышытырахыгъэ.

Шапхъэхэр зэрагъэцаклэхэрэр ауплэакугъ

Гъогурыкыныр шынэгъончъэнымкэ Къэралыгъо автоинспекцием и Гъэлорышлэлэу АР-м шылэм мы ма-фэхэм уплэакул лфогъабзэ Мые-къяупэ шызэхышагъ. Кэлэцлыкы-еджэлэ учреждениехэм апэгъунэ-гъоу блэкыр машинэхэр Гъэлоры-шлэлэм инспекторхэм кыагъэуцухэ-зэ, кэлэцлыкыхэм апае хэушъха-фыкыгъэ тысыплэу машинэхэм ара-гъэуцохэрэр арытхэмэ ыкы шынэ-гъончъэным ибгырыпхкэ пассажир-хэр ипхыхыагъэхэмэ ауплэакугъ.

Сыхъатитлэм кыклогъэ уплэакулэу ашы-гъэхэм кызырагъэлэгъуагъэмкэ, шынэгъон-чъэным димыштэу сабийхэр машинэмкэ кыращэкыхэу гъогъу 27-рэ агъэунафыгъ.

Инспекторхэм кыагъэуцухыгъэхэр зиса-бийхэр шапхъэхэм атэтэу зезымыщэхэрэ во-дительхэр арых. Кэлэцлыкыу кыращэкырэм ишылэныгъэ ежъхэм алэ зэрилыр ны-тыхэм агу кыагъэкыжыгъ. Мы лфогъабзэу рагъэкло-кыгъэм кыдыхэллытагъэу тэри нахыжъ-хэм агу къэдгъэкыжы тшлогъу сабыеу илэс 12 джыри мыхъугъэр хэушъхафыкыгъэ тысыплэм исэу, шынэгъончъэным ибгырыпхкэ

зэрэпхыгъэн фаер. Кэлэцлыкыу ыныбжэ елы-тыгъэу хэушъхафыкыгъэ тысыплэр бгъэклотэн плэакушт. Сабий кэхъуагъэхэм апаи мыщ фэдэ тысыплэхэр шылэх.

Гъогум хуыгъэ-шлагъэ кызытехыуагъэ-шъобжэу сабым тешагъэ хъун ылэакуштыр ыпэкэ зигугъу къэтшыгъэ тысыплэхэм про-цент 76-кэ нахъ маклэ ашы. Рулым клэрысхэр нахъ сакъынхэу, ясабийхэр шапхъэхэм ате-тэу кыращэкыхэу АР-м хэгъугу клогъэ лфогъ-хэмкэ и Министерствэ гъогурыкыныр шынэгъон-чъэнымкэ икыулыкыу ялэу.

Ю. А. МАНЖУРИНА.

Сакъыныгъэ кызылэжъугъаф

Телефоныр кызылэжъугъафэдзэ бзэджашлагъэхэр бэу зэрехъэх. Мо-бильнэ телефонымкэ SMS-у кызылэжъугъафэр номерэу итым утеожынуу нахыбэрэмкэ бзэджашлэхэр кыкылэлэуах.

Ахэм ушъхыагъу зэфэшъхыафхэр кыагупшысых, гушылэм пае, уишъэ-огъоу кын хэфагъэм лэпылэгъу уфэхъу-нэу, зэпхыныгъэм итариф зэблахыгъэу, банковскэ картэм кыныгъохэр кы-

пыкхэу, нэмыкхэри. Номерэу къат-хырым зытеохэклэ, телефон линием бэрэ-шалагых. Нэужым цыфыр мэгубжышъ, ар зытырилъхажыкыкэ исчет илыгъэ ахъшэр зэрэрахыгъэр къэнафэ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Гуетыныгъэ фырылэу лфогъэ зэралэрэм, лэпэлэсэнэгъэ ин зэралыным ыкы Адыгэ Республикэм имэзхэр кызылэжъэ-нэжыгъэнхэм, ахэгъэхъогъэным ялахъ зэрэахышхэрэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тхылы афагъэшъошагъ:

— **Джарымэкъо Бислан Заурбий ыкыом**, Адыгэ Рес-публикэм мэхэмкэ и Гъэлорышлэлэу икытамеу «Мыекыо-пэ лесничествэр» зыфилорэм и Кужорскэ отдел ипашэ игуадзэ.

— **Стеринчук Григорий Адамэ ыкыом**, Адыгэ Респу-бликэм мэхэмкэ и Гъэлорышлэлэу икытамеу «Мыекыопэ лес-ничествэр» зыфилорэм мзым икызухъумэнклэ иинженер.

***

Егъэджен-пуныгъэ лфогъэмкэ гъэхыагъэхэр зэрилэхэм, илэ-сыбэ хуыгъэу гуетыныгъэ фырылэу зэралэжъэрэм ыкы илофшлэн творческэ еклопаклэ кызылэжъэуагъэу афэшл Адыгэ Рес-публикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тхылы афагъэшъошагъ **Иэцэ Оксанэ Георгий ыпхъум**, кыуаджэу Кошхыаблэ гъэсэнэгъэмкэ имуниципальнэ бюджет учреж-дениеу «Гурыт еджаплэу N 2-м» икылэагъэдзэ-логопед.

***

Илэсыбэ хуыгъэу гуетыныгъэ фырылэу гъэсэнэгъэм ылэ-ныкыоклэ лфогъэ зэралэрэм, лэпэлэсэнэгъэ ин зэралыным, кыткылэхыуагъэхэрэм яегъэдженклэ ыкы яплунклэ гъэхыагъэу ашыхэрэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тхылы афагъэшъошагъ:

— **Ацумыжъ Марет Хыисэ ыпхъум**, Тэхутэмыкье рай-онымкэ псэуплэу Яблоновскэм дэт муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гурыт еджаплэу N 3-р» зыфилорэм урысыб-зэмрэ литературэмрэкэ икылэагъэдзэ;

— **Бэцкыкы Ашырхъан Исмахылэ ыпхъум**, муницип-пальнэ образованиеу «Тэхутэмыкье районым» имуници-пальнэ бюджет учреждениеу «Гурыт еджаплэу N 19-р» зыфи-лорэм химиемкэ икылэагъэдзэ;

— **Кыкы Махъмудэ Юсыф ыкыом**, Теуцожь районымкэ кыуаджэу Пэнэжыкыуае дэт муниципальнэ бюджет учреж-дениеу «Ю.К. Нэмытэкыом ыцлэкэ шыт гурыт еджаплэу N 1-р» зыфилорэм физическэ культурэмкэ икылэагъэдзэ.

Телефонкэ агъэделагъ

Бзэджашлэ горэм телефоныр кызылэжъугъафэдзэ, илэс 44-рэ зыныбжэ хулыфыгъэу Джэдзэ рай-оным ит кыутырэу Сергиевскэм шыщыр ыгъэделэн ылэакугъ. Мы мафэхэм мобильнэ телефонымкэ имыналосэ хулыфыгъэ ащ кыфытеуагъ. Зыщыр кымылоу ыпэкэ инэлосагъэм фэдэу бзэджашлэр кыдэгущыишлэнэу ригъэжыагъ. Хуэрэр кызыгуры-мылорэ хулыфыгъэм Самарэ дэс игъунэгъугъэр кыфытеуагъ кышылэшыгъ. Зэдэгущыишлэхэу Адыгеим шлэхэу кызылэжъугъэр ыкы ыдэжэ хыкылуу кызылэ-рэлухыащтыр бзэджашлэм кырылуагъ.

Тикыкы 20 фэдиз тешагъэу джыри зэ ар кытеожыгъ. Рес-публикэм кыхыгъэу гъогурыкы-ным ишапхъэхэр зериукыагъэ-хэм кыхыкыкыкэ гъогу-патруль кыулыкыу илофышлэхэм кыагъэ-уцугъэу, сомэ мин 40 аритын-фаеу ащ кылотэгъ. Бысымыр лэпылэгъу кыфэхъунэу зыкы-фигъэзагъ. Хуэрэр кыгурымылоу, лэтемытэу абонент номеритлоу кырылуагъэм сомэ 42500 аригъэ-хыагъ.

Бэ темышлэу ителефон кы-фытеожыгъэх. Къэралыгъо ав-тоинспекцием илофышлэу зыкы-зыгъэлэгъуагъэм хулыфыгъэм игъунэгъур кытылпшыжыгъэу

ыкы шлэхэу ар ыдэжэ кыклогъэ-штэу кырылуагъ.

Тэкыу тешагъэу бзэджашлэр джыри зэ телефонымкэ кы-теуагъ ыкы джыри зэ ахыцэ ишыкылагъэу кыкылэлэуагъ. Ащы-гъур ары нылэп зэрагъаплэрэр хулыфыгъэм кызыгурылуагъэр.

Охътабэ тырымгышлэу Адыгэ Республикэм хэгъэу клогъэ лфогъ-хэмкэ и Министерствэ ащ макъэ-рыгъэлэгъу. Гъэпцаклогъэу кыабы-тыным ыкы пшъэдэкыжэу рагъэ-хыным фэшл хэбзэхуымэкло кыулыкыуагъэм лфогъэбзэ зэфэшъ-хыафхэр зэхашъх. Уголовнэ лфогъэ-кызылэуахыгъ.

(Тикорр.).

Шыушлэн фэе: ыпкы зыхэлъ сер-висхэр шылэх. Нахыбэмкэ ахэм узы-лэпашэ, телефонымкэ фэлэ-фашлэу агъэцаклэхэрэм пкэ гъэнфагыи ял. Ащ фэдэ рекламэ зышлэхэрэм кыагъэ-нэфэрэ телефон номерым утеоным ыпэкэ ахыцэ зэрэахыкыштыр пэ-шорыгъэшъэу кыло. Ау бзэджашлэхэми ащ фэдэ сервисхэр джы зэхашъхэ хуыгъэ ыкы телефон номерым кы-теогъэу цыфым исчет илэ ахыцэм зэрэахыкыштыр арамылоу агъэпсы.

Мыщ фэдэм шыурихылагъэмэ пшлэн фэе: Урысые Федерацием хэ-гъэу клогъэ лфогъэмкэ и Министерствэ и Гъэлорышлэлэу «К» зыфилорэм цыф-хэм сакъыныгъэ кызылэжъугъафэнэу, ямыналосэ номерхэм атемыонхэу ыкы телефонымкэ кыауорэр эклэ ашлэш амыгъэхъунэу кыаджэ. Телефон гъэп-цаклогъэм апэшлуклогъэнымкэ а зы-шыкыкэ закъор ары шылэр.

(Тикорр.).

Пшэдакыжьэу ыхьырэмкля гунэпкэ гэнэфагэ зилэ обществэу «Премиум» зыфилорэм илээс кээс гэхэжэшлүхэр ешлэх. Мыгэ бжыхэ юфшлэнхэр зэрэщызэшлуахыгэхэр зэдгашлэмэ тшлоигьоу мы мафэхэм ащ тычылагь. Хьызмэтшлэпэм ипашэу Лъэустэнджэл Мэдинэ гушылэгьу тыфэхьугь.

Хэхьоныггэхэр зеришлыщтхэм, ыпэкля зэрэлъыклотэщтым пыль

Пхээн юфшлэнхэм адаклоу гэтхасэхэм ялухыжьыни мэкьумэщ хьызмэтшлэпэр чанэу ыуж итыгь. Тыгэггэзэ гектар 640-у ялагьэри, натрыф гектар 460-у апхыгьагьэри охтэ клэлым луахыжьыггэх.

— Бжыхэ губгьо юфшлэнхэм сьд фэдэрэ лъэныкьокли тафэхьазырэу тафэхьэгагь, — кьытфелуатэ Мэдинэ. — Ау оцх зэпымылүхэр кьэжьэхэ, лъэшэу тагэгьужьуагь. Ом изытет кьызылхьаным ыпэкля пхэным хэдгэкыггэхшэ шылагьэп. Мэфэ ошлүхэр кьызежьэххэм юфшлэнхэм ыуж тыхьажьыгь, уахтэу тлэклякыггэр кьыдэтлэйтэзэ, чэци мафи тимылэу юф тшлагьэ. Пстэуми апэ, юныгьо мазэм иапэрэ мафэхэм, рапсыр тпхыггэ. Блэкыггэ илээсым елытыггэмэ, мыггэ гектар пчяггэм хэдгэхьуагь ыкли ар 360-рэ фэдиз хьуггэ. Хьэу тпхыггэр гектар 200 лэпэ-цып. Коц чылапхэр чыгу гектар 1360-м едгэкьлүгь. Зы такыкь члэтымынэу юф тшлагьэ. Ащ ишлуаггэкля зы мафэм гектари 160-м кьышымыкляу хэтлхьагь. Чэпыоггум и 20-м адэжь пхээн юфшлэнхэр тыухыггэх, районимкля апэу зэшлэуыггэхэм ащыщ тыхьугь.

Кьыхэггэщыггэн фае бжыхэсэ чылапхэу мы хьызмэтшлэпэм шаггэфедаггэр эклпюми хьунэу ячлыгхэм кьазэрэцаггэкыггэр. Чылапхэхэр зыщлэжьырэ чыгу хэушхьафкылыггэ гектари 100 фэди-

зыр илээс кээс аггэнафэ. Ыпэкля аггэфедащтыггэ чылэпхэ лъэпкышлүхэу «Васса», «Юка», «Айвина», «Сила» зыфилорэм анэмыкляу мы илээсым Краснодар ыкли Ставрополь фэшхьафхэри кьаращыхи, апхыггэх. Ахэм зыкьызэраггэляггэрэм, лэжыггэу кьатырэм елытыггэу кьэклошт илээсхэми аггэфедажьыщтых.

Лэжыггэ дэггэу ячлыгу кьызэрэрахыщтым ренэу мыхэм аналэ тет. Шыклякляхэр аггэфедагь. Гушылэм пае, ыпэрэ илээсхэм чылапхэм иггусэу чыггэшлүхэр дыхатакьощтыггэхэмэ, джы мы аужырэ илээситлүм пэшлорыггэшхэу чыггэшлүр чыггум хатакьо, ар нахь гупсэфэу ыкли нахь шуаггэ кьытэу алытэ.

Пхээн юфшлэнхэм адаклоу гэтхасэхэм ялухыжьыни мэкьумэщ хьызмэтшлэпэр чанэу ыуж итыгь. Тыгэггэзэ гектар 640-у ялагьэри, натрыф гектар 460-у апхыгьаггэри охтэ клэлым луахыжьыггэх. Ггэрэкло елытыггэмэ, ахэм лэжыггэу кьатыггэр тлэкли нахь макля, ащкля пэрыоху кьафэхьуггэр иггюм зэрэлуамыхыжьышлүггэхэр ары.

— Тыгэггэзэу кьэтложьыггэр

тихьамбар щыдггэтылыгыгь, — ело тигушылэггэу. — Ггэрэкло елытыггэмэ, мыггэ уасэу ащ илэм лъэшэу кьыщыклягь. Тилэжыггэхэм уасэ зэрэмылэр непэ тигумэкыггэу шхьалэхэм ащыщ. Сыда плэмэ чыггэшлүхэм, чылапхэхэм, ггэстыныпхэм ауасэ хэхьо зэпыт. Хабзэр кьызэрэддэлэпылэщтыггэри мы илээсым нахь макля хьуггэ. Ахьщэу чыггум хатл-

Цыфхэм бэджендэу кьалахыггэ чыгу

гектар минрэ ныкьорэ фэдиз хьызмэтшлэпэм елэжьы. Ахэр зые пэпчь коц килограмм 1600-рэ, шьоушыггэу килограмм 20 ыкли тыгэггэзэ дэггэ литрэ 35-рэ фащэжьыггэхэх.

хьэрэм зыкыггэшшлүкьэжьыни фае. Арэу щытми, тыгу дггэклодырэп, тилэжыггэхэм осэшлү аклэтынэу тэгггэ.

Мы хьызмэтшлэпэм шылажьэхэрэм зэггурьоныггэ азыфагу илээу юф ашлэ. Лэжыггэу иггэжьыкляын, иггэбэггон зилахышлү хэлхэм ащыщ «Премиум» иагроном шхьалэу Кьоххужь Хьымэр. Яюфшлэн хэшлыкышхо фырялэу илээс пчяггэм чыггум дэлажьэх механизаторхэу Василий Коваленкэр, Николай Зинченкэр, Василий Моргуновыр, Василий Пичкиныр, Сергей Комульдиновыр, Николай Вербитскэр, Бэрэдэж Ачэрдан. Джащ фэдэу лэжыггэхэр комбайнэхэм кьаклязыщхэу ыкли чылапхэр, чыггэшлүхэр губгюм изыщэхэрэр водитель лэпэласэхэу Устэ Руслэн, Нэггюй Аслэан, Байкьулэ Нурбий, Платыкьо Аслэан арых. Мыхэм анэмыкляу чанэу юф зышлэу мы хьызмэтшлэпэм лүтыр макляп.

Ахэр дэггэу лэжээнхэм клэзыггэгушлүхэрэри щыл. Лэжыггэу комбайнэхэм кьаложьырэм ипроценти 2 лүзыхыжьырэ комбайнерхэм, хьамэм зыщэрэ водителхэм процент 1,2-рэ кьараты. Нэмыкля губгю юфшлэнэу аггэцаклярэмэ ялытыггэу ахьщэу кьаратыщтыр зыфэдиэзэр ггэнэфаггэу щыт. Лэжыакляхэр аггэшхэнхэм фэшл гюмылэпхэу зэфэшхьафхэр мафэм гьогггуйтло губгюм афашэх.

— Тыхьызмэтшлэпэ лүтхэм лъэшэу таггэразэ, агу етыггэу юф ашлэ, — ело пащэм. — Мыщ фэдиз юфшлэныр тэзыггашлэрэ техникэ зэфэшхьафэу тилэр ары. Ахэр зэтэггэпсыхьаггэх. Гушылэм пае, тракторэу «Джон Дирым» тэ тыхэггэу кьыщыдаггэкылэрэ тракторищ-пллүм ашлэщт юфшлэныр еггэцакля, тызэрпхэрэ чылэпхэеутхэри, пхьэлэшэхэри шьуамбгюх, юфшлэнэу бэ хэггэкылэрэр. «Россельхозбанк» тилэуытыплэмэ ащыщ. Ащ кьытитырэ чыфэм ишлуаггэкля тищыкляггэ техникэр зэдггэггютын тэлэкли. Ащ нэмыкляу, дггэфедаггэ чыггэшлүхэри, техникэм хэлъ пкыггэу зэфэшхьафхэри кьызылэклэтеггэхьэх. Ахьщэ чыфэр бэрэ зытедггэлырэр, иггюм банкым етэтэжьы.

Цыфхэм бэджендэу кьалахыггэ чыгу гектар минрэ ныкьорэ фэдиз хьызмэтшлэпэм елэжьы. Ахэр зые пэпчь коц

килограмм 1600-рэ, шьоушыггэу килограмм 20 ыкли тыгэггэзэ дэггэу литрэ 35-рэ фащэжьыггэхэх. Ащ нэмыкляу, гурыт еджаплэхэм, клэлэцыкляу лыгыплэхэм, гьот макля зилэ унаггюхэм лэпылэггэу афэхьу зэпытых.

Кьэклорэ илээсым гэтхасэхэр зыщлэпхыщт чыгу «Премиум» илофшлэхэм ажоггэх. Пэшлорыггэшхэу зэраггэнафэрэмкля, зэнтхэ гектари 100, тыгэггэзэ гектар 800, натрыф гектар 500 фэдиз шылахьащтых. Хьызмэтшлэпэм губгю юфшлэнхэр лүхыггэхэх нахь мышлэми, алэ зэклядзэггэу шысхэп, ашлэщтым щыкляхэрэр, зэшлуахырэри макляп. Губгюм ис цыггюхэр ггэклодыггэнхэм пае чыггум щэнатхэр раггэкыггэх, техникэу зэрылэжыаггэхэр зэтыраггэпсыхьажьыгь. Ящыкляггэщт чыггэшлүхэри кьащэггэх. Непэ ябжыхьасэхэр зэкля кьыхэкылыггэх, язгытет уиггэрэзэнэу щыт.

Пшэдакыжьэу ыхьырэмкля гунэпкэ гэнэфаггэ зилэ обществэу «Премиум» зыфилорэм ипашэу Лъэустэнджэл Мэдинэ гухэлэу илэр макляп. Ахэм зэу ащыщ былымхьуным, хэтэрыкляхэм лэжыын зафэггэзэггэныр. Ащкля амалэу шылэхэм пащэр яусэ, хьызмэтшлэпэм хэхьоныггэхэр зеришлыщтхэм, ыпэкля зэрэлъыклотэщтым ишыпкэу пыль.

ПАТЫКЬО Анет.

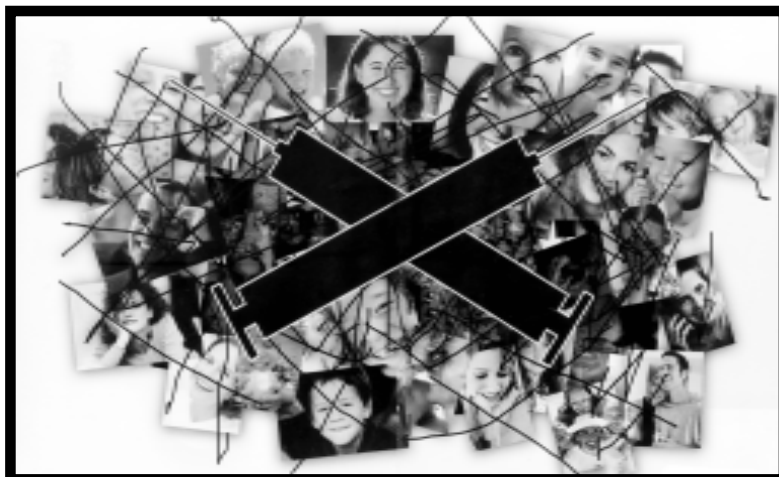
Сурэтхэр лэжыынэ Аслэан тырихыггэх.

ИщыкIагъэм тетэу яIэзэнхэ амал щыI

1988-рэ илъэсым ООН-м и Ассамблее унашъо зеришыгъэу, тыгъэгъазэм и 1-р СПИД-м пэуцужьыгъэным и Дунэе мафэу хагъэунэфыкIы. Гухэки нахь мышIэми, а уз шынагъор кыизэтырагъэуцон, ар кызыхагъэщыгъэхэр агъэхужьынхэ джыри альэкигорэп, сымаджэ хъухэрэм япчъагъэ тыдэкиI щыхэхъо. Тэ тиреспублики ахэм ащыщ. А гумэкигъом епхыгъ СПИД-м ыкиI зэпахырэ узхэм апэуцужьыгъэнымкIэ Адыгэ республикэ Гупчэм иврач шъхьалэ игуадзэу, Урысые Федерацием изаслуженнэ врачэу ЦыкIу Розэ гущылэгъоу дытилагъэр.

Псауныгъэр къэухъумэгъэ-нымкIэ къулыкъум хэхъоныгъэ егъэшъыгъэнымкIэ республикэ программэу 2013-рэ илъэсым кышгъэгъэжъагъэу щылэныгъэм шагъэцэкIэжырэм кышщыдэ-лытагъэу ВИЧ-инфекциер цыфым илэ-имылэр гъэунэфыгъэ-ным фэшI ищыкIэгъэ матери-алхэу сомэ миллионитIу ауасэ кытфащэфыгъ. Ащ ишIуагъэ-кIэ нэбгырэ 47281-мэ тэ ти-щыкIэгъэ уплъэкIунхэр афэт-шыгъэх. Къыхэзгъэщы сIлоигъу мы узыр иIэу республикэм щы-псэхэрэм зэкIэми мылкъу-шхо зытефэрэ препаратхэмкIэ тIэзэн амал зэрэтиIэр. Сомэ миллиони 10 фэдиз зыосэ Iэ-зэгъу уц мы илъэсым тагъэ-гъотыгъ. «Высокоактивная ан-тиретровирусная терапия» зы-фалорэм фэдэу ахъщэшхо зыосэ

— Мы мафэр къыхэгъэщы-гъэным мэхъанэу иIэр эпиде-мием шIокIи пандемием нэсы-гъэ ВИЧ-инфекциеу дунаим зы-щызыушъомбгъурэр кыизэте-гъэуцогъэным, ащ пэуцужьы-гъэным фэшI кIуачIэу щылэр зэкIэ зэгъэулугъэн, гъэфедэгъэн, нэбгырэ пэпчъ мы узым зыщи-ухъумэным иамалхэр лъыгъэлэ-сыгъэнхэ зэрэфарер зыщытымы-гъэгъушэныр ары. Пстэуми апэу ар къыхэзгъэщы сIлоигъу.

зэригъэпъагъорэмкIэ, Урысыем щыпсэурэ нэбгырэ 51191-мэ ВИЧ-инфекциер къахагъэщыгъ. Ахэм янахьыбэм (процент 60,4-м) наркотикхэр зызэрэ-хальхэрэ мэстэ шIоимкIэ ви-русыр «зэрэтыжыгъ». Хъуль-фыгъэ-бзылфыгъэ зэфыщы-тыкIэхэм къахэкIэу сымаджэ хъугъэхэм япчъагъэ процент 38-м ехъу.

Пкы-шъоным вируср зыхахъэ-кIэ, уз-хэм апэ-уцужьы-гъэнымкIэ кIуачIэу ащ хэлъыр, ар къэ-зыухъумэрэ систе-мэр (иммуннэ систе-мэр) зэщэгъакъо, кIочIаджэ ешы.

1997-рэ илъэсым кышгъэгъэ-жъагъэу ахэм афэдэ бзылфы-гъи 105-рэ лъэрымыхъэ хъугъэ, сабий кызыфэхъугъэр нэбгырэ 67-р ары.

— Сабый тхьапша мы лъэхъаным сыма-джэу учетым хэтэр?

— Диспансер учетым джы-дэдэм кIэлэцIыкIуи 10 хэт, япсауныгъэ изытет ренэу спе-циалистхэр лъэплъэх. Ахэм ащыщэу нэбгыри 5-мэ ВИЧ-инфекцие иIэу агъэунэфыгъ. Илъэс зэкIэпыхIохэм къаклоцI зыныбжъ мэээ 18-м нэсы-гъэу, инфекциер ямыIэу са-бий 52-рэ учетым хахыжыгъ.

2013-рэ илъэсым иIоныгъо мазэ ехъулIэу Урысыем ВИЧ-ин-фекциер иIэу учетым хагъэуцугъэр нэб-гырэ 772751-рэ,

— Пчъагъэхэм за-фэдгъазэмэ...

— Илъэс 32-рэ хъугъэ мы узым зызыушъомбгъурэр, «эпи-

— Ныбжъым фэгъэ-хьыгъэмэ?

— Арыба анахь гухэкир. Урысыем щыпсэуу ВИЧ-ин-фекциер кызыхагъэщыгъэхэм янахьыбэм (процент 70,5-м)

ВИЧ-инфекциер кызыхагъэщыхэ-рэр учетым хагъэуцухэу зырагъэжъа-гъэр 1997-рэ илъэсыр ары. Ащ кы-щыублагъэу 2013-рэ илъэсым ишэ-кIогъу мазэ нэс сымаджэу агъэунэ-фыгъэр нэбгырэ 535-рэ. Ахэм ащы-щэу 125-мэ ядунай ахъожыгъ, мы илъэсым а инфекциер зилэ нэбгырэ 23-рэ ла-гъэ, СПИД-м иллыкIыгъэр нэбгыри 9-р ары.

ильэсыр ары. Ащ кышщыубла-гъэу 2013-рэ илъэсым ишэкIогъу мазэ нэс сымаджэу агъэунэ-фыгъэр нэбгырэ 535-рэ. Ахэм ащыщэу 125-мэ ядунай ахъо-жыгъ, мы илъэсым а инфек-циер зилэ нэбгырэ 23-рэ лагъэ, СПИД-м иллыкIыгъэр нэбгыри 9-р ары. Анахьыбэу мы узыр зилэ хъугъэхэр зыщагъэунэфы-гъэхэр Мыекьопэ, Тэхъутэмы-кьое районхэр, къалэу Мые-кьуапэ ыкиI Красногвардейскэ районыр арых. Узым икъэкIуа-плэу нахьыбэрэмкIэ тишъолъыр щыхагъэунэфыкIырэр наркотик-хэр зэрэзыхальхэрэ мастэхэм-кIэ инфекциер зэрэзэпахырэр ары. Сымаджэ хъугъэ хъульфы-гъэхэм япчъагъэ нахьыб бзы-лфыгъэхэм анахьы. Ау ВИЧ-инфекциер кызыхагъэщырэ бзылфыгъэхэм ахэхъо, ащ кы-хэкIыкIэ сабий кызыфэхъун фэе бзылфыгъэ ныбжыкIэу узыр зилэхэри нахьыбэ мэхъух.

— Сымаджэхэм яIэ-зэгъэнымкIэ кы-ныгъохэр шъуилэха, Роз?

— 2006-рэ илъэсым кы-щэгъэжъагъэу 2012-м нэс Уры-

IэзакIэр мы лъэхъаным нэб-гырэ 91-мэ ятэхьылIэ.

Мы мафэм ехъулIэу нэбгырэ пэпчъ джыри ыгу къэдгъэкIыжы тылоигъу цыфхэм ящылэныгъэкIэ шынагъоу щыт узым типэуцу-жын, хэти кытефэрэр ышIэн, ипсауныгъэ кыухъумэн зэрэ-фарер. Узыр зэрыбгъэхужьыщт Iэзэгъу уцыр къыхахын зэра-

демии» гущылэр ащ зетпхы-рэр. Зэрэдунаеу пштэмэ, ащ фэдиз илъэсым СПИД-м нэб-гырэ миллион 27-рэ иллыкIы-гъэу къалытэ, миллион 60-м ехъумэ ВИЧ-инфекциер яIэ хъугъэ, кIэлэцIыкIу миллион 16 къэнагъ ибэхэу. Джы кызы-нэсыгъэм мафэ къэс нэбгы-рэ мини 7-м инфекциер яIэ мэхъу, ахэм ащыщэу кIэлэцIы-кIу сымаджэхэм япчъагъэ ми-ным кышщыкIэрэп.

Урысые Федерациер пштэ-мэ, ВИЧ-инфекцием ылъэны-кьокIэ гумэкигъоу щылэр ма-кIэп: инфекциер кызыхагъэ-щыхэрэми, кIэлэцIыкIоу сыма-джэ хъухэрэми япчъагъэ хэхъо. 2013-рэ илъэсым иIоныгъо ма-зэ ехъулIэу Урысыем ВИЧ-инфекциер иIэу учетым хагъэ-уцугъэр нэбгырэ 772751-рэ, ащ щыщэу кIэлэцIыкIухэр (ильэс 15-м нэс зыныбжъхэр) 6897-рэ мэхъух. Узыр кызы-хагъэщыхэрэр атыхэху, къа-лпытэхэу заулагъэм кышгъэгъэ-жъагъэу нэбгырэ 103368-мэ ядунай ахъожыгъ. Мы илъэ-сым имэзий зэфэхьысыжъ кы-

аныбжъ илъэс 30-м нэсы кьодый.

— Тэ тиреспубликэ-кIэ, Роз, Iофхэм язы-тет сыд фэда?

— ВИЧ-инфекциер кызы-хагъэщыхэрэр учетым хагъэуцо-хэу зырагъэжъагъэр 1997-рэ

ВИЧ-инфекциер зилэ цыфым ищы-кIэгъэ Iэзэн Iофтхьабзэхэр рашы-лIэхэмэ, илъэс 20-м ехъу ыгъэшIэн ылъэкIыщт, ау бэ шIэн, макIэ шIэн ар СПИД-м кыфэкIо. НэмыкIэу къэ-плон хъумэ, пкышъолыр сыд фэдэ-рэ узи, анахь кызырэрыкIор арыми, пэуцужьын амал имылэ мэхъу.

сыем Iоф зыщыдашIэгъэ лъэпкъ проектэу псауныгъэр къэухъу-мэгъэным фэгъэхьыгъэм ипрог-раммэ Адыгэ Республикэми лъэбэкъушIухэр щышIыгъэх, тэ тикъулыкъуки арэуштэу къэплон плъэкIыщт. Пшъэрыл шъхьалэу ащ кыгъэнафэхэрэм ащыщыгъ ВИЧ-инфекциер кызыхагъэ-щыгъэхэм IэзэкIэ амалэу щылэр игъом ягъэгъотыгъэныр.

мылэкIыгъэр ошIэмэ, инфек-цием зыщыуухъумэным фэшI уищылэкIэ-псэукIэ зыфэдэм улыплъэн, наркотикхэм за-щыуухъумэн, уипсауныгъэ нахь шъхьалэ зэрэщымылэм, ар къэу-ухъумэн зэрэфарер уегупшы-сэн фар. Псауныгъэ Тхьэм хэти кырет.

**ЖАКIЭМЫКЪО
Аминэт.**

Зэнэкьокъум гухэлъ шхьалэу илагъэхэр: цыфыгъэ хабзэ, акъыл-шлэныгъэ ыкIи лыхъужь-ныгъэ ныбжьыкIэхэм ахэлъ-хьэгъэныр; зэфыщытыкIэ тэ-рээ азыфагу иллыныр; лите-ратурэм ыкIи цыф лъэпкъ-хэм якультурэ кIэн бай къа-гурылоу ыкIи агъэлаплэу плу-гъэнхэр.

Джэгун-зэнэкьокъум темэ иныр — Темыр-Кавказ шьолырым я XVIII — XIX-рэ лэшлэгъухэм щыпсэуштыгъэ адыгэхэм ыкIи къээкхэм якультурэ ыкIи ящылэклэ-псэ-уклагъэр зыфэдагъэр къилоты-кIыгъэн мурад илагъ.

СэнауштыгъэмкIэ я III-рэ шьолыыр джэгун-зэнэкьокъоу «Лъэпкъ хымэ щылэп» зыфи-лорэр Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым иунаклэ щыкIуагъ. Ащ апшээрэ еджаплэхэм яку-питлу — Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым ыкIи Ермэлхьэблэ къэралыгъо кIэлэегъэджэ академием тарихьымкIэ яфа-культетхэм ястудентхэр щызэ-луклагъэх. Ахэр зыхэтэгъэхэр Адыгеим икомандэу «Нарты» ыкIи Ермэлхьэблэ иеу «Ку-наки» зыфилохэрэр ары.

Адыгэ республикэ ныбжьыкIэ тхылъеджаплэм ипашэу **Хьа-кIэмыз Мадинэ** мэфэкIыр пэ-ублэ гушылэклэ къызэлэуихыгъ. Илъэсищ хьугъэу ныбжьыкIэхэм азыфагу мы зэнэкьокъур зэрэ-щырагъэкIокIырэр, тапэрэ илъэ-хэм Краснодар ыкIи Шытхьа-лэ къарыкIыгъэхэм тэ тисту-дентхэр зэрянэкьокъугъэхэр,

Я III-рэ ШЪОЛЪЫР ДЖЭГУН-ЗЭНЭКЪОКЪУР

ЦЫФ ЛЪЭПКЪХЭМ ЗИ ХЫМЭ АХЭТЭП

Шэкогъум и 20-м, 2013-рэ илъэсым Адыгэ республикэ ныбжьыкIэ тхылъеджаплэмрэ Адыгэ Республикэм ныбжьыкIэ IофхэмкIэ и Комитетрэ ныбжьыкIэхэм азыфагу шьолыыр Iофтхьабзэу Урысые Федерацием щыпсэурэ лъэпкъхэм ятарихъ зэралшэрэр зыгъэунэфышт зэнэкьокъу «Лъэпкъ хымэ щылэп» ылоу зэхашэгъагъ. Программэу «Этнокультурное развитие и профилактика экстремизма на 2010 — 2015 годы» зыфилохэм ипашхэ кызырэдильтыгъэ ар гъэпсыгъагъэ.

джы Ермэлхьэблэ къэралыгъо кIэлэегъэджэ академием щеджэхэрэр зэрэтихьакIэхэр къы-луагъ, гъэхьагъэхэр ашлынхэу къафэлъэлуагъ.

СэнауштыгъэмкIэ ныбжьыкIэ мэфэкIым шлүфэс псэлъэ кIэлэ кышылэуагъ АР-м культурамкIэ иминистрэ игуадзэу, УФ-м культурамкIэ изаслуженнэ Iо-фышлэу, Адыгеим ыкIи Ингу-шетием культурамкIэ язаслу-женнэ Iофышлэу **ШъэуапцIэкъо Аминэт**. Урысыем фэдэ къаб-зэу Адыгеир цыф лъэпкъ пшлэ пчъагъэр рэхьатэу, мамырэу щызэдэпсэоу зэрэщытыр ащ кыыхыгъэщыгъ. Уи Хэгъэгу ини, уи Хэгъэгу цыкIуи, уныбжьы-кIэмэ, ятарихъ лъапсэ пшлэн зэрэфаер къылуагъ. Мыщ фэдэ акъылыгъэ, шлэныгъэ мэхьа-нэ зыхэлъ Iофтхьабзэхэм ныб-

жьыкIэхэр гъогушлэ тыращэшт-хэу, зэригъэшлэштхэу ылытагъ. Узэхьаным, узэрэшлэным шлүм узэрэфаузенкIырэр ыкIи мыщ фэдэ зэнэкьокъухэм шлэ-ныгъэу хэти Iэклэлъыр къы-зэрагъэнафэрэр, ныбжьыкIэ сэ-науштыгъэм щылаклэр охътакIэм зэрэщылгыгъэкIотэщтыр кIигъэт-хыгъ, сыдигъуи чанынхэу къа-филуагъ.

Адыгэ къэралыгъо универ-ситетым тарихьымкIэ ифакультет идеканэу, тарихъ шлэныгъэ-хэмкIэ докторэу **ПэкIэшхо Нур-бий** мэфэкIым хэлэжьэрэ пстэ-умэ, анахъэу хьакIэхэм — Ермэлхьэблэ истудентхэм ыкIи шлэныгъэ зэнэкьокъум къызэ-фищэсыгъэхэм къафэгъушлуагъ. Джэгун-зэнэкьокъур шлэныгъэм укыфэзыгъэушэу, плуныгъэ ыкIи гъэсэнныгъэ мэхьанэ зилэу

ылытагъ. Мыщ фэдэ Iоф-тхьабзэхэм яхьатыркIэ ныб-жьыкIэхэм азыфагу зэкъош-ныгъэ лъэмыдж ин ишагъэ зэ-рэхьурэр, ащ мамырныгъэр ыкIи цыфыгъэр зэригъэпытэ-щтыр, теклоныгъэр къыдэзы-хыштым емыллыгыгъэу, ныб-жьыкIэхэр ямурад мы мэфэкIхэм зэрафащэхэрэр къы-луагъ, яшшыпкъэ рахьыллэнэу ыкIи дэгъоу джэгунхэу къа-фэхьохьугъ.

Ащ ыужым командитлүм яджэгун-зэнэкьокъу аублагъ. Ахэм чэзыу-чэзыукIэ тарихъ упчIэ 20-мэ яджэуапхэр къа-ратынхэ фэягъэ. Зэнэкьокъур зэригъэзекIуагъ Адыгэ республикэ ныбжьыкIэ тхылъ-еджаплэм илофышлэу **В. Симо-нов**ам. Зы упчIэм иджэуап зы такыкIэ къыратын фэягъэ.

Зэнэкьокъур а шыклэм тетэу кIуагъэ.

НыбжьыкIэ командэхэм яджэуапхэм, яамалхэм уасэ жорим афишыгъ. Ащ хэты-гъэх Адыгэ Республикэм иар-хеологэу, шлэныгъэлэжьэу **Лэу-пэклэ Нурбий**, археологэу, Лъэпкъ музейм илофышлэу **Тэу Аслъан**, Ермэлхьэблэ къэралы-гъо кIэлэегъэджэ академи-ем тарихьымкIэ ифакультет идеканэу **Сергей Ктиторовыр**, нэмыкIхэри.

Я III-рэ шьолыыр джэгун-зэнэкьокъум, жорим игъоу зэрилытагъэу, теклоныгъэр хьакIэхэм, Ермэлхьэблэ къы-кIыгъэ командэу «Кунаки» зы-филохэм фишэушэагъ. Ау Адыгэ къэралыгъо универси-тетым икомандэу «Нарты» зыцIэми ипшээрлыхэр мыдэу зэшлуихыгъэхэу алытагъ. Анахъ мэхьанэ зилэр яшлэныгъэ, ягу-ллытэ, яцIыфыгъэ зэрэхагъа-хьорэр, а пстэумэ агъэгумэклэ-хэу Iоф зэрэзыдашлэжьырэр, шлэныгъэ лъэбэкхьэм афэ-хьазыр зэрэхьухэрэр ары.

Джэгун-зэнэкьокъум хэлэ-жьэгъэ ныбжьыкIэхэр ятлонэрэ мафэм адыгэ лъэпкъ Iэшлэ-гъэхэмкIэ Гупчэу Гавердовскэм дэтым, Нэгъуцу Аслъан зипа-щэм шылагъэх, адыгэ дышъэ-идэ искусствэмкIэ мастер-класс афызэхашэгъагъ, Адыгэ Рес-публикэм и Мыекъопэ район къешлэкIыгъэ чIыопсым ыкIи итарихъ саугъэтхэр арагъэ-лъэгъугъэх.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Япшээрлыхэми ащагъэгъозагъэх

КIэлэцIыкIлүм и Мафэ бэмышлэу зэрэдунаеу шыхагъэунэфыкIыгъ. Ар къыхэгъэщыгъэным мэхьанэу илэр къыткIэхьухьэрэ сабийхэм, кIэлэцIыкIлүхэм яфитыныгъэхэр къэухьумэгъэнхэр, ахэр зыфэдэхэр ежхэми ягъэшлэгъэныр ары.

Мыщ фэгъэхьыгъэ Iофтхьабзэ щыкIуагъ Красногвардейскэ районым, гъэшлэгъонэуи ар зэхашагъэ хьугъэ. Адыгэ Рес-публикэм IофшлэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоныгъэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу тызэрэщыгъэгъозагъэмкIэ, уна-гъом ыкIи кIэлэцIыкIлүхэм социальнэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэ-нымкIэ Гупчэу «Доверие» зы-филохэм зэхэщакIохэм пэшлорыгъэшэу къырагъэблэгъагъэх мы районым икIэлэеджакIохэр. Ахэм упчIэу ялэхэм яджэ-

уап зэрарагъэгъотыжыштым шагъэгъозагъэх.

Iофтхьабзэр гъэшлэгъон зы-шыгыгъэу ащ хэлэжыагъэхэм хагъэунэфыкIырэр кIэлэеджа-кIохэм яфитыныгъэхэр ягъэ-шлэгъэнхэм имызакъоу, пшээр-ылъ гъэнэфагъэхэр ахэми зэралэхэр агурыгъэлэгъэныри къызэрэдальтытагъэр ары. Ар дэгъоу зэшлуахыгъ очылхэм я Красногвардейскэ коллегие иочылрэ Гупчэу «Доверием» юристрэ, джаш фэдэу Iоф-тхьабзэм хэлэжыагъэх психо-

логри социальнэ кIэлэегъаджэри. Зэдэгъушылэгъу шьуашэм илъэу кIогъэ Iофтхьабзэм шагъэфед-агъэх кIэлэцIыкIлүхэм яфиты-ныгъэхэр ыкIи япшээрлыхэр къызылэуытыкIырэ къэгъэлъэгъон зэфэшхьафхэри. Нэбгырэ пэлчэ иупчIэклэ джэуап зэ-ригъотыгъэм имызакъоу, хэб-зэгъэуцугъэу ащкIэ щылэр къы-зыдырахын, нэлэуасэ зызыщы-фашын альэкIыштыри аралуагъ.

ЗэхэщакIохэм къызэрэха-гъэщырымкIэ, Iофтхьабзэр кIэлэ-еджакIохэм ашлогъэшлэгъон зышыгыгъэхэм ащыщ кроссвор-дым фэдэу кIэлэцIыкIлүхэм яфи-тыныгъэхэм афэгъэхьыгъэ упчIэхэм джэуап къаратыжы-нэу зэрэщытыгъэр. Пшысэхэм япхыгъэ джэгукIэу «Хэта граж-данскэ фитыныгъэ зылахы-гъэр?» зыфилохэми ахэр ягуа-пэу хэлэжыагъэх.

Шыпкъэр плочтмэ, кIэлэ-еджэкIо анахъ цыкIур непэ пштэми, ежы ифитыныгъэхэм афэгъэхьыгъэу макIэп ышлэрэр. КIэлэегъаджэхэр, ны-тыхэр егъэлыекIыгъэу къафэпхьашэхэу къызащыхьурэм, къамылэжьы-гъэ пшэдэкIыж арагъэхьын ашлэшлэ зыхьурэм, «арэуштэу пшын уфитэп, сэ сифитыны-гъэхэр оукъох» алонышъ, уагъэ-мысэн альэкIышт. Ары соци-

альнэ кIэлэегъаджэхэм кIэ-лэеджакIохэм мы лъэхьаным Iофышхо адашлэн зыкIыфаер. Ахэм яфитыныгъэхэм афэдэу, еджаплэм имылыку зэрар еп-хымэ, узаоу, убанэу, шьобж зыгорэм тепщэмэ, телефо-нымкIэ утеоу цыфхэр къэбар нэпцIыкIэ гумэкIыгъо хабдзэ-хэмэ, псэуальэхэм, транспор-тым гушыгъэ Iаехэр атептхэ-хэмэ, нэмыкIыбэмкIи пшэ-дэкIыж зэрарагъэхьыштыри агурагъэлон фае. Джы кIэлэ-цIыкIлүхэм мыхьун зекIуакIэ къахафэмэ, ны-тыхэм мылыку пшэдэкIыж зэрэхьырэм имы-

закъоу, административнэ, ары пакIошъ, уголовнэ пшэдэкIыжы атыралхьан альэкIыштэу хэб-зэгъэуцугъэ зэрэщылэр бэмэ амышлэнкIи хьун. Мэфэ гъэ-нэфагъэ горэу мэфэпчым къы-щыхагъэщыгъэм емыпхыгъэу мы ыпшэкIэ зигугъу къэтшыгъэ Iофтхьабзэхэм афэдэхэр ти-еджаплэхэм нахьыбэрэ ащы-зэхашэхэмэ, кIэлэ Iэтахьохэр бздэджэшлэгъабэмэ ащыухьума-гъэхэ хьун тшлэшлэ. Фитыныгъэ зилэм пшэдэкIыжэу телы-ри ышлэн фае.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт.

Адыгэхэр тхыгъэжъхэм къазэрахафэхэрэр (1842 — 1846-рэ ильэсхэр)

* Пытаплэу Курганное зы-
цэр агъэпсы, ар джырэ Кур-
ганинскэ километритлуклэ пэ-
чыжъагъ.

* Станицэхэу Тенгинскэр,
Воздвиженскэр, Некрасов-
скэр къэтысых. Гъобэкъуаеу
Мартэ лушэ лусыгъэр джы
зыдэщыс чыплэм къэкюшъ,
къэтысы.

* 1835-рэ ильэсым адыгэ-
хэр — къэбэртаехэр, шапсы-
гъэхэр, нэтыхъуаехэр, абдза-
хэхэр, хъатикъуаехэр, бжъэ-
дыгъухэр, клэмгуехэр, бэспы-
ныехэр, мэхъошхэр ыкли убых-
хэр нэбгырэ мин 497-рэ хъу-
щтыгъэхэу къалытэгъагъ.

* Екатеринодар хы Шлүцлэ
къэээкъыдзэр зызэхъагъэр
ильэс 50 зэрэхъугъэр шыха-
гъэунэфыкыгъ. Апэрэу ащ
фэдэ мэфэклым къырагъэбла-
гъэхи хэлэжъагъэх бжъэды-
гъухэр, шапсыгъэхэр, нэмык
адыгэхэр, ахэр нэбгырэ 500
хъуштыгъэх.

* Апэрэ Николай иприви-
тельствэ мылкъур зэрэфи-
мыгъэкъурэм фэгъэхъыгъэу
Ф. Ангелъс етхы ащ фэдэ
кыныгъор «зэпымыужь зау
черкесхэм аришыллэрэм»
къызэрэхэкыгъэр.

* Е. Хамар-Дабановам
(ыцлэ шыпкъэр Логинова Ека-
терина Петровна) иполитиче-
скэ повестэу «Проделки на
Кавказе» зыфилорэр къыде-
гъэкы. Ар я XIX-рэ лэллэ-
гъум адыгэхэр пачъыхъэу
Апэрэ Николай пэуцужьхи
зэрагъэштэгъагъэм, жъалымы-
гъэшхо зыхэлъ зао къызэра-
ришыллэгъагъэм фэгъэхъыгъ.
Повестыр шыпкъагъэ хэлъэу
тхыгъэ.

* Псыхъоу Лабэ иджабгъу
нэпкъ станицэу Петропавлов-
скэр къэтысы.

* Кадетхэр зышырагъэ-
джэхэрэ еджаплэхэм къушъхъ-
члэс цлэрылхэм яклалэхэр члэ-
хъанхэ фитыхэ мэхъу, ахэр
къэралыгъом иахъэклэ ра-
гъэджэнхэу унашъо
ашы.

* Нэшъу-
къуае непэ-
рэ мафэм
зыдэщыс
чыплэр
псэуплэ-
клэ къы-
хехы.

* А.Я. Люлье зэхигъэуцогъэ
лофшлагъэу «Словарь русско-
черкесский или адыгей-
ский, с краткою граммати-
кою» (Одесса, 1846-рэ ильэс)
зыфилорэм пае лэлын дэгъу
налмэс-налкъутэ исэу къы-
фагъэшъуашэ.

* Къалэу Новороссийскэ
тло зэтет мыжъо унэм адыгэ
цыф цлэрылхэм яклалэхэр
щырагъэджэнхэу пэублэ еджа-
плэ къыщызлэуахы. Контр-
адмиралэу Л.М. Серебряко-
выр ащ хэлажъэ. Училищым
ильэси 7 — 12 зыныбж
клэлэцлыкхэр аштэцтыгъэх.
Апэрэ ильэсым сабый 25-рэ
члэхъагъагъ, ахэм тыркубзэклэ
къеджэнхэу ыкли тхэнхэу,
Къурланыр, хысапыр, урысы-
бзэ тхаклэр, тарихыр ыкли
географиер зэрагъашлэщтыгъ.
Еджаплэр Урысыем иприви-
тельствэу къушъхъчлэс быс-
лымэнхэм ясабийхэм апае
апэрэу къызылхыгъагъ.

КЪЭРЭЩЭ-ЩЭРДЖЭС РЕСПУБЛИКЭМ

Іэрыфэгъу ыкли гупсэф

Клэлэцлыкхэр зэрымыхъухэрэр, ахэм
чыплэ ащызымыгъотырэ сабийхэм япчъагъэ зэ-
рэмымаклэр хабзэми, чыплэ зэфэшъхъафхэм япа-
щэхэми къагурылуагъэу, ыгъыплэхэм зэрахагъэ-
хъоштым лф дашлэ. Къэрэщэ-Щэрджэс Респуб-
ликэр мы лфымклэ чаныгъэ къызыхъыгъэфэрэ
субъектхэм ащыц. Аужырэ лъэхъаным клэлэцлыкхэр
ыгъыплэхэм якъызылхын хэпшыкхэу шагъэпсын-
клагъ.

Премьерэу Дмитрий Мед-
ведевым бэмышлэу зэхыщэ-
гъэгъэ селектор зэдэгущы-

лэгъум шыхыгъэунэфыкыгъ
федеральнэ гупчэм къы-
тлупшырэ ахъэр зэклэ

клэлэцлыкхэм клэлэцлыкхэр
ыгъыплэхэм чыплэ ащара-
тыным мыщ зэрэщыплэуа-
гъахэрэр.

Республикэм и Лышъхъэу
Темрезов Рэщыдэ къызэри-
луагъэмклэ, аужырэ ильэсрэ
ныкъорэм сабийхэм апае
чыплэ минрэ шыблырэ агъэ-
псыгъ. Клэлэцлыкхэр ыгъыплэ-
хэм лф ащашлэнэу нэбгы-
рэ 700 фэдиз аштагъ.

Клэлэцлыкхэм апае ашы-
рэ е агъэклэжырэ унэхэм
къахъхъуагъэх унэ зэтетхэм
ахашыхэрэ ыкли къащызэ-
луахэрэ клэлэцлыкхэр ыгъы-
плэхэри. Унэм шыщэу къыха-
гъэщырэ чыплэр сабийхэр
щалыгъынхэу загъэпсыклэ, ащ
гупчэ ыкли шолъыр фондым
иахъщэ шагъэфедэнэу шыты-
жъэп.

Унэм ишын зырагъажъэклэ,
псэолъэшлэхэм зэзэгъыныгъэ
адашлы сабий купыч-плы зы-
члэфэн чыплэ апэрэ къатым
къащыфыагъэщынэу. Ащ ша-
гъэпсырэ клэлэцлыкхэр ыгъы-
плэм унаклэм шыц псэуплэ
зэрэтыгъэхэми, гъунэгъу унэ-
хэм ащыпсэухэрэми ясабий-
хэр къащэхъэзэ ашыщт. Ар
ежъ клэлэцлыкхэмклэ, ахэм
янэ-ятэхэмклэ Іэрыфэгъоу
ыкли гупсэфэу мэхъу.

АДЫГЕИМ

Гъогу дах, гъогу кыхъ

Нэпсэу Темыркъан Кошхъэблэ районым практикэ
щыхынуэ загъаклэм ыуж ильэситлэ лф ышлагъэу
псэуплэу Чехрак дэт еджаплэм пэцэныгъэ дызэ-
рихъанэу агъэнэфэгъагъ. Ильэс 30 фэдизрэ лф
щишлагъ, сабийхэр шлум, дэхагъэм зэрафигъэ-
сэщтхэм ишыпкъэу пылгыгъ. Бысым дэгъум фэ-
дэу еджаплэм члэтыгъ, зэклэми ыналэ атетыгъ.

Темыркъан ихъатырклэ гурыт еджаплэу клэлэцлыкхэр
540-рэ зыщеджэн альэкыштыр клэу 1971-рэ ильэсым
къызылуахыгъ. Ыуж икыгъэп зыклэхъопсыщтыгъэ а
лофыр къыдэмыхъоу.

Ильэс 60 хъугъэу игъэшлэ гъогу къыдытетэу Софье
ар дэпсэу. Ари клэлэегъадж, сабийхэм хысапыр
аригъэшлагъ.

Зэшъхъэгъусэ нэбгыритлум бэмышлэу ягъашлэ
къыхъэхъуыгъэ мэфэ гъэшлэгъонитлэу хагъэунэ-
фыкыгъ — Темыркъан имэфэклрэ зызэгъусэхэр
ильэс 60 зэрэхъугъэмрэ. Яунагъо клэлитлэу къыхъу-
хъагъ, ахэр дэгъоу аплугъэх, къорэльф цыкхлэхэр
ялэх.

Темыркъанрэ Софьерэ ямэфэкхэмклэ ялахып
благъэхэр, ныбджэгъухэр, рагъэджагъэхэр къафэгъу-
шлуагъэх. Щылэныгъэр ашлогъэшлэгъонэу, яклалэхэм
агъашлэхэу, цыфхэм лытэныгъэу къафашлэу джыри
бэрэ щылэнхэу тэри ахэм афэтэлэ.

КЪЭБЭРТЭ-БЭЛЪКЪАР РЕСПУБЛИКЭМ

Анахъ Іэпэлэсэхэм ахалъытагъ

«Урысыем ианыхъ ныбжыкхэу лшхэр» зыфилорэ
зэнэкъокъу Урысые Федерацием культурэмклэ и
Министерствэу къалэу Москва щызэхыщэгъагъ. Ащ
къалэу Терек искусствэхэмклэ клэлэцлыкхэр еджа-
плэу дэтым иеджаклоу Марышъэ Дианэ теклоны-
гъэр къыщыдихыгъ.

Зэнэкъокъум щытеклуа-
гъэхэр Гнесинхэм ацлэ зы-
хырэ Урысые музыкальнэ
академием щаугъойхи, шу-
хъафтынхэр къащаратыжы-
гъэх. «Музыкальное искус-
ство» зыфилорэ лъэныкъом-
клэ дипломрэ стипендиер-
рэ Дианэ къезытыжыгъэ-
хэр академием иректорэу,
профессорэу Галина Мая-
ровская ары.

Дианэ музыкальнэ еджа-
плэм ия 6-рэ класс ще-
джэ, музыкэр иклас, зэнэ-
къокъу зэфэшъхъафхэм ахэ-
лэжъагъ. Урысыеми, Темыр-
Кавказ шолъырми текло-
ныгъэхэр къащыдихыгъэх. Ты-
зыхэт ильэсым ащ Дунэе
клэлэцлыкхэр фестиваль-зэнэ-
къокъоу «Темыр Венециеклэ»
зеджагъэхэу къалэу Санкт-

Петербург щыкхуагъэм ятло-
нэрэ степень зилэ диплом
къыщыдихыгъ. Ныбжыкхэу Іэ-
пэлэсэхэу Темыр Кавказым
щыщхэр зыхэлэжъэгъэхэ зэ-
нэкъокъоу «Творчеством
ильэгаплэхэр» зыфилорэм
апэрэ степень зилэ дипло-
мыр къыщыдихыгъ. Джащ
фэдэ теклоныгъэу ышыгъэ-
хэр ары жюри хэтхэм
Дианэ стипендиер къызы-
кыфагъэшъошагъэр.

Дианэ Москва къэтыфэ
конференциехэм, мастер-
классхэм ахэлэжъагъ. Ахэр
Московскэ къэралыгъо кон-
серваториер ыкли Урысые
музыкальнэ академием лф
ащызышлэрэ профессор-
хэм зэрашагъэх. Пшъэшъ-
жыер къыдэхъугъэм рэгущо,
Москва ыгу къырихыгъ.

Ахьмэд чыер теуи кээ-лэатаг, гумэкляу кыи-зэшлотысхыаг. Ыгоу бгэм дэмыагээрэм лэ-гушюккэ талаби кледэ-луклыг. Ишхьэгусэу гьашлэ зыдигэшлагэм ишэнэу чыем хэгущылыхьэрэм есэн ыльэклыгэп. Чыер шхьашыужьэу, мэккэ-маккэу гупшысэмэ дачэхэу чэц маккэп кьеклугьэр.

Ипхьорэльфэу голым зигьэчэрэгъуи, чыхланым клэчэрэзыкыг. Фэсакыпэээ лыжым сабыр члу-ухьумэжи, ыгоу бгэр зэгозытхын шлоштыгыгэр быяужыгыгэу клэ-хыпцылыкыг.

Сыдым уигэшлэна гушлагьор кыи-зыхэклыштыр, чэф-гупсэфэу кыите-бэнагэм гупшысэ кыхьэмэ ахи-цаг: «Жыбгэа илыгыгэу шуй маккэ зезыгэшлырэм осхьот зэрехьэккэ энэгуагэ. Сшлэпэрэм фэдэу чэмы-жым орээ лалл джадэ клэсыутаг. Тхьэжэу хэсын, псапи хьун».

Чэмым игугуу ышхьэ кыизета-джэм, бжээккэ гьэщыгэа дахэу ыпэ кыифи кыхыгыгагэр зыдигьэтлы-лыгыгэр кыизэримышлэжырэр шлои-гьуаджэу зэгыжыгыг.

Ахьмэд ятэ кыизэримышлэжэу ятэжэ дэгъоу кьэшлэжы. Пэккэ лужуу лыжэ кьэбзэшхоу, Мыхьамодэшхоккэ еджэщыгэа. Ежым ныбжэу илагы чылагэп ащ дэжым, ау мэлэхьо сырынэу фишлыштыгыгэр дэгъу дэ-дэу ынэ кыккэтэджэжы. «Тхьэм ыломэ, нэф кыизэрэшэу ащ лобы зезгэшлыныш, кьэзгыотыжын ыккэ сишьяо сырынэ фэсшын», — бжэ-кьоу ынэ кыпэшломыфэжырэр кьэ-гыотыжыгыгае кыфэмыхьунэу гу-гьэээ зериложыгыг.

Лэгубжэ плонэу пкэклорышхьэм пыльэгэа радиом оред мэккэ да-хэу кыилукирэм игупшысэхэр зэ-пиутхи, дищэхыг.

Адыгэ гьыбзэжэ-орэдыжхэм апи-шын шымылагэми, лэшэу игуапэу, дачэхэу урыс орэдыжхэми ядэлуныр иккэсаг. Гушылэ зырызэу орэдым шыщэу ышлэхэрэм, зыфэмылажэу, адежыуным дихыхыштыгыг. «Уры-сыбзи адыгабзи гьэшлэгонэу зэ-хэклухыагэу зэрэхьурэри кыибгу-рылон пльэклынуэ шытэп», — игу-шысэ пидзэжыгыг Ахьмэд. Сурэ-тым фэдэу ишьяоу чынэ плонэу зы-зыгьэчэрээу кыголпыр адыга-бзэм нахы нахь рэгущылэ урысы-бзэм. Ыгу кьемыо мэхьуа, кьео.

— Ежугьашлэрэп, жугьэгущы-лэрэп, — ылуи Ахьмэд ыкьоу Адамэ зыфэгубжым, адрэм джэуап кыи-ритыжыгыгаг:

— Бзэ ымышлэккэ кьанэрэп ар, тят. Есагэа хьугьэш ары. Шагум шыджэгуми, еджаккэ шылэми, зы-хэтмэ зэрадэгущылэрэм есаг.

— Унэм шьушыгушылэу сабым зэхихымэ гушылэшт, зэхихырэпыш ары нахь тхьамыккэгьошхор, — Ада-мэ ишьяф ышхьэ кырихыгыгаг. Джыри а гукьаор кышхьарыо-жыгыгэу зериложыгыг: «Шыпкьэр плотмэ, еджэныгьи, акыли уры-сыбзэм клэрагуатэ, ау адыгабзэм делэ ехьулагэа, илэс тлоклишым сехьужыгыгэш, сапэ джыри кыфа-гьэп».

Кымэфэ чэц мыухыжым дыри-гьаштэу лыжым игупшысэхэри гьу-нэнчэагэх. Ошлэ-дэмышлэу, пккэтэ-лэатэу, зыгорэкли зэмыпхыгахэхэу нэм кыккэтэджэжыштыгыгэхэм зэпыу ялагэл. Ары, ыгуи, ыпкы фэбэныгэа кьахэзыльхьэрэ ипхьорэльф цыклоу Эльдарэ нахь иныгьэштэп ащ ятэу Адами шы сурэтхэр фишлыхэ зэхьум. Джащыгьум дунаир фэмыхьужэу, тхылыплэ тхьапэр зыдихыштыр

ымышлэээ лы кьэхьуг. Ащ иса-бийи а ныбжэ шьыпкьэм джы кыи-уцаг. Сурэтшыныр исэнэхьатэу ылэ кыиригьэфэни физэшлокыг.

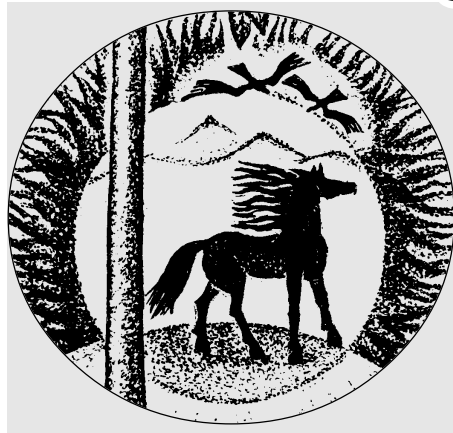
Ахьмэд ишы сурэтхэр лэпылэгъу фэхьугьэхэу ар кылонэу ышлэрэп. Ау ащ ыуж ежэ-ежырэу а сэнэ-хьатым кыфэушыгыгэу кычлэклыми лэшэу зэригопэщтыгэм еджэнджэ-шыжынэу шытыгэп пчыхьэу кьа-гэм Адам ятэ кьеклуали, «Тят, а шы сурэтэу сфэшлыштыгыгэхэм афэ-дэ горэ джыри кыисфэшлыжы-шьюна?» ылуи кыизеупчым.

Ащ гушлагьор шлэх-псэхэу тыри-гьэуи, ыгу гьэшлэгонэу, ежэ Ахь-мэди кыгурымыложэу игьэпсыккэ

Ахьмэд

ишы сурэтхэр

чыплэ ридзэагэа. Шхьаеа кыи-зыхыгэащына, клэщыпцыккэу кыи-шхьашытым кьыдэплыйи, гушлосэу джэуап кыиритыжыгыгаг:

— Сыда, сурэтышлыр сэрэ? «Упхьэшлэштэ?» «Улуцлэштэ?» плонэ, «хьау» ослонэп. Ау сурэт-мурэт олоккэ зызгьэулэжынынэп, — есэмэркьэ-ужыгыгаг клэам Ахьмэд, гумэккыгэо зэпымыужэу кыфэкьагэа зыфи-хын ымышлэу.

«Сфэшлыжын шьюла?» клэупшы-сыхьажыгыг иккэрыккэу. Зыдэхьа-шхьарэи ымышлэу хэщыккыг маккэу. Упчлэу зэритыжыгыгэм джэнджэ-шыр ыгу кыишгыэтлэсхьаг. «О хьай, сфэшлыжынэп, маккэ тешлагьэр». Орэтэджи тхьапэм пьэрэхьу ылоу гупсэфыгэо ымыгыотыжэу, зыгьэ-чэрэгъоу, ынэтлэшоу лэхомбапэккэ зерифэу ыублаг. «Тхьэнрэ еджэн-рэ зэрымысым кыккына узэрыт-хэни, узыгетхэни?»

Гупшысэр ара е чыер ара ышхьэ онтэгъу-онтэгъоу, мыжыо иль плонэу кьэзышыгыгэр, кылонэу ышлэрэп. Ау игупшысэ зынэсыгьэри зыщиухыгьэри кымышлэжэу гупсэфыжы, чыем хилэсаг.

* * *

Ахьмэд игумэккыгыуи, ишхьэузы-гыуи теугэх. Шыгушлукыжыпэу чэм бжээккэ гьэщыгэшхоу кыгыоты-жыгыгэр кыфэфедэжыгыг. Ау са-бий тыкьырэу кыидечьэккырэм ыгэ-гулэу гузэжыогьушо зыхидзэжыгыг.

Ахьмэд гьашлэр ыгьашлэу, жыгьор кьэсыг ылоу зэхишлэныр ышлэш хьуштыгыгэп. Ащ егупшысэнэу уахтэ имылэээ кызэрихыгыгэм пае лыжэ-сабий зэрэгьэдэжэжыжым ежыр хэтэу зыпэшлуигьэшлыныр кын кыи-

фэхьуштыгыгэ. Лэдэ-одэ гьэпсыгэа зэпытхэр лэклэджэгухьэхэу, гушлагьом гупсэфыгэо римыгьэгьотыжэу чэмыбжэу дэкацэм дифызи, ыцыпэ псыгэо пыхыг. Етланэ бырыур кыиш-ти, паккэу пыхыгэм гьуанэ фишлыг.

«Чынэ пшынккэ пшхьап шьюу». Ыубырыугьэм илужыгэа зегьэунэ-

фым, ыгьэшлагьуи егупшысаг ыккэ ащ дэжым джэнджэшэу ышхьэ кыльэдагьэм лэдэ-уадэмэ зэпья-штэгэа пхьорэльфым фыригьэплэ-кыгыгэу еупчыгыг:

— Эльдар! Чынэр зыщышыр ошлэ? — Ы? — ыгьэшлагьоу кьыдэп-ल्याгыг адрэр ятэжэ.

— Кьуи модэ бабушкэм дэжэ лүдэнэ пхьэтет кылых...

— Сейчас, — Эльдар ылуи, гьу-чылунау верстак льякьом хилурэр зэуфэм, кыккэупчлаг:

— А зачем тебе нитки?

— Сырынэ пфэсэшлыри, пльэгъу-рэба?

Шьэожыем мыгузэжыуахэу зилэти, пьэбэкьу заулэ ыдзыгьэу кыизэ-теуцуи, кьэупчлаг:

— Тат, а какие нитки, черные или белые?

— Сыд фэдэми хьушт ло. Пхьэ-тет нэкли нахьышлужык... — лүдэнэ пхьэтетэу Эльдар кыхыгыгэм изы-паккэ фэлазэу шьэжые клэлыкыгэа ыгьэорышлэээ зэрэфаеу ыупси, бжээккэ пыхыгэа убырыугьэм ри-гьэккэу.

— Это разве будет свистеть? — ышлэрэр ыгьэшлагьоу шьаор кьэ-упчлаг.

— Будет! Мыбудет мэхьуа!

Тешлагьи шымылэу шагур сыры-нэ шуй маккэм кыгьэджаг.

— Кла-а-а-сс-но-о! — Эльдар зэпышэу тэтэжым сырынэу кыи-фищыгьэр ыпхьуати, гушлом зери-хьэээ янэ-янэжхэм ахэлэдаг. Пхьо-рэльфыр зэрэгьушлорэм нахы нахь мэгушло плонэу ухэмыукьонэу Ахь-мэди, нурэр шхьарытэу, сабым кыльэплэ.

Сабыр клэщыгьоккэ мэбзэдэжэ, зэрэшхьашыужырэри шлэх дэд. Щэ-джэгоуж охьуфэ зылуимыгыгэа сы-рынэр Эльдар зычигьэтлылыгыгэм шыщыгьупшэжыгыг. Ятэ кыиритыгэа тхьапэхэр кьэтэкьоккыгэхэу джэ-хашьом ныбашьоккэ теубгыагэу, фэсакыпэээ ылэу зэригьаклорэм ышхьэ дилуантлэу, ыбзэгу паккэу кыилэпыкырэр цапэккэ ылажэу су-рэт ышлэу Ахьмэд зышхьашэхьэм, кыирицэжыаг:

— Адэ, сиклал, сырынэр...

— Ыгу кьэмыгьэккэ, Тхьэр кьып-

фэтэгьазэ. Нэрэ-псэрэккэ лэклэты-гьэу, шыгьупцагьэмэ тэлэш тэгьушло. Тшхьэ зэрифэкыгыгэш, джащ на-хьыбэ тфэлэккыжырэрэп, — Бибэ ылуи лыжым кыирицэжыагэа кыи-ригьэушыгэп. Эльдар зэрыгушылэ-хэрэр кыгурылуагэу ынэ шлуцлты-пльызэу ятэжэ кытыригьэнэкаг. Ащ хэлым егуцэфагэу Ахьмэд кыи-рицэжэагьэр кылухыжыгыг:

— Сырынэр тэ пхыгыга?

— Мама забрала. Тат, а можно я его домой заберу?

— Адэ сэлэ. Ощ паеба зыфэс-шыгыгэр.

— Я Алахь, усыд цыфа о?! — Бибэ егьэшлагьо.

— Ешьюлагьэр хьуна шьюу... Кье-тыжэ сабым...

— О зэхэшлыкыба, нысэм ышхьэ зэтэзы, — тхьагьэпцыгыгэм зыредзы-ным, — ушхэштэ? Кьытесэгьэу-цуа?

— Хьау! Сыфаеп. Сиклалэ ышлы-рэм сеплымэ нахьышлу, — хьам-плэлоу пхьорэльфым ыпашхьэ Ахь-мэд етлысэхы.

— Это инoplanетяне, тат, а это Чип и Дейл, это Бэтмен, — ылозэ тхьапэхэр кыфегьэтлылыкы.

— О-о-о сишьяу, уятэ нахы унахь лэзэккэ Тхьэ сэлэ, ау а кьэппчы-гьэмэ зы адыгацлэ горэ ахэтэп нахь...

Ятэжэ ищытхьу Эльдар зэригуа-пэр нафэу кыхэщыг. Ошлэ-дэмыш-лэу кыизэшлотысхы, Ахьмэд кьэ-лэмыр кыифищыг...

— Нарисуй что-нибудь.

Ахьмэд ыгу кьэбырсырыгыг. Ар ащ ежэщыгэу плонэу ухэукожы-нэу шытыгэп шхьаеа, чэщэу блэ-кыгьэм гумэккыгэу зыхэфэгьагьэри щигьэгьупшэжэу ылаблэхэр фэмы-гьэорышлэжэу кыголпыккыи, пккэн-тлэпсыр кытыриклэагэу тхьэпэ кьа-бзэм етлысыллаг.

— О шьюу, мы унэр сыдэу гьэ-пльыклаеу жьугьэпллыгыга, — зы-ми зыфимыгьазэу ынатлэ лашхьэккэ пккэнтлэр тырипэккыкызэ кылуагэ.

Апэрэ шы сурэтыр ыпшэу илы-ягэу ищыгэу Ахьмэд лэклэхьухьа-гьэми, ащ ыуж ышлыгьэхэр, зыр зым фэмыдэжэу, кыизэпэбгьэча-гьэхэми хьунэу, шысэкьхэр быба-тэхэу, альпыш есыккэу ошьогум щэ-сыхэу уапашхьэ кыиригьэуоштыгыг. — Кла-а-а-с-с-с! — шьэожыем ыгьэшлагьоу кыилэклэфэгэа сурэтыр ыпхьотаг, ынэ кьэритлуи машлор кьащынэфыгыгэу кыизлуипхьотыг: — папе покажу, — ятэ зычлэс унэм мачэ.

Адамэ сурэтыр зельэгьум, ышлэрэ лобыр щигьэзыи ыгьэшлагьоу ыккэ шыгушлукыпэу бэрэ еплыгыг, ащ лпыпытэуи альбом клэпсыр кыфи-щыгэа Эльдар.

— Слушай. Внимательно слушай! Мы альбомыр татэ фахы, кьегьэш сурэт бэу, бэу. Ма карандаши. Ау, зэхэоха, сэ кыизэрэослуагьэр емы-гьаш. Кыбгурылуагэа?

— Понял.

— Кьэложэлы.

— Ну, дедушке...

— Адыгабзэккэ кьало.

— Татэ фэсхыныш, альбом, много, много шы ке-згэ-шышт.

— Кьезгьэшлышт!

— Кьезгьэшлышт!

— Кьэбгьэшлыштмэ фахь, ау джауштэу адыгабзэккэ дэгущы. «Тя-нэхэм бзэу кытлуальхьагьэр кьэт-лэфыгьэмэ зэралумылыр тшлэшхьа-кьожэп, темызэщыжэу тэгощы, зэ-тетэхы, тэцунтхьэ. Етланэ бзэмылоу пчэгум кьинэхэрэр лэпэдэлэл тэ-шых...» — хэцэтккэзэ Адамэ егу-пшысаг.

ХЬУАЖЬ Рэмэзан.

Сурэтхэр зыер Хьурмэ Хьусен.

«Налмэсыр» тилъанI, тигунэс

Лъэпкъ искусствэм дэхагъэу хэлъыр къашьохэмкIэ къэплотэныр, уилофшэнкIэ дунаим цIэрыло ушыхъу-ныр Iоф къызэрыклоп. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо академическэ къэшъокIо ансамблэу «Налмэсым» иконцертхэу Къыблэ шьолъырым щыклохэрэм тагъэгущо. Лъэпкъ шлэжым зыкъезыгъэлэтыр артистхэм щытхъоу афалорэр гъатхэм итыгъэнэбзыйхэм афэтэгъадэ.

«Налмэсым» шэнышлэу зэрэфэхъугъэу, илэсым икIэху ехъуллэу гъунэгъу Краснодар краим, Адыгеим концертхэр къашетых. Краснодар щыклогъэ пчыхъээзэхэхэм ансамблэм хэхъоныгъэхэр зэришлэхэрэр къыхащыгъ. «Налмэсым» ихудожественнэ пашэу, Пшызэ изаслуженнэ артистэу Хьоджэе Аслъан илэнатIэ мыгъэ Iухъагъ. Уахътэу тешлагъэр, искусствэм ыбзэкIэ къэлплъитэн хъумэ, мыбэми, концертм мэхъэнэ ин ритыщыгъ.

Пшызэ Къэралыгъо академическэ къээзэкъ хорым икъэшъуаклоу Хьоджэе Аслъан щытыгъ, ащ ыпэкIэ «Ислъамыем» хэтыгъ. Дунаим щыцIэрыло къээзэкъ хорым ипашэхэр, артистхэр «Налмэсым» иконцерт чIэсыгъэх. А. Хьоджаем зэриллытэрэмкIэ, пчыхъээзэхэхэр джыри зэ уплэкIун пхъашэ фэхъугъ. «УзыщашIэжырым хъа-

кIакло умыкIу» адыгэмэ зэралорэр ащ дэгъоу ешIэ.

— ХъакIакло Краснодар тыкIуагъэп, — ело Хьоджэе Аслъан. — Ар зыдэсшIэжыштыгъэми, лъэшэу сыгумэкIыштыгъ. Илэсыбэрэ Iоф зыщысшIэгъэ къээзэкъ хорым шIэныгъэу щызэгъэгъотыгъэр непэ «Налмэсым» щысэгъэфедэ. Художественнэ пашэу, композитор цIэрылоу Виктор Захарченкэм акыл зыхэлъ гупшысэу сигъэшлэгъэр сэрыкIэ зымыасэ щылэп. Концертыр Краснодар дэгъоу щыкIуагъэу искусствэм хэшылкI фызилэмэ къытаIуагъэш, тхъаегъэлсэху.

«Налмэсым» гъэхъагъэу илэр А. Хьоджаем зыфильгъужырэп. Ансамблэр дунаим щашIэ. Чыплэ нэкIым щыригъэжыагъэу Iоф ышIэу ылуахэрэп. Уахътэм диштэу хэхъоныгъэхэр ышIынхэр — ар нэмыкI Iоф.

Краснодар щыклогъэ пчыхъээзэхэхэм Пшызэ и Къэралыгъо академическэ къээзэкъ хор иди-ректорэу А. Арэфьевыр, Адыгеим иофициальнэ лыкIоу Краснодар краим игубернатор дэжэ щылэ Т. Трахъор, А. Хьоджаер, нэмыкIхэри хэлэжыагъэх.

— СиленатIэ сылутэу концерт макIэп Краснодар къыщыттыгъэр, — къелуатэ «Налмэсым» иди-ректорэу, Урысыем изаслуженнэ артистэу, Адыгеим инаро-днэ артистэу Бастэ Азмэт. — Бысымхэр сыдигъуи дахэу къытпэгъокIых. Урысхэр бэ хъухэу, тикъуаджэмэ къарыкIыгъэхэр пчы-

хъээзэхэхэм щытлэгъугъэх. Адыгэ къашьохэр агу рехых, нахыбэрэ тызэлукIэнхэу къытэлъаIух.

Тыгъэгъазэм и 20-м «Налмэсым» концерт Мыекъуапэ къыщыттышт. Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыклоштхэм ансамблэр ахэлэжыэшт. «Налмэсым» ипашэхэм, тиартистхэм Iофыбэ яI. Лъэпкъ искусствэр дунаим нахышIоу щягъэшIэгъэным ялахышлэу хашыхъан ямурад. «Налмэсым» щытхъур тапэки къызэрэтфыхы-щым тицыхъэ телъ, шлоу цылэр къыдэхъунэу фэтэлэ.

Сурэтым итыр: «Налмэсыр» къэшъо.

ТИЦЫФ ЦIЭРЫОХЭР

ИорэдыкIэхэм тяжэ

Усэм псэ къыпы-зыгъакIэу, цыфмэ оредыр алыгъэ-Iэсыгъэным егъэ-жъапIэ фэзышлы-рэр, композито-рыр ары. Урысые Федерацием изас-луженнэ артистэу, Адыгеим инаро-днэ артистэу Андзэ-рэкьо Чеслав иорэдыкIэмэ ащыщ «Адыгэ шъуаш» зыфи-лорэр.

— Тилъэпкъ ишэн-хабзэхэр, икультура адыгэ шъуашэмкIэ къыплотыкIын олпэкIы. Адыгеим иансамблэхэм саригъусэу тыхэгъу икъэлабэмэ сачыллагъ, концертхэр къащыттыгъэх. Тылэ тыкIуагъэми, адыгэ шъуашэр ашло-дахэу къыкIэлупчIэх, — игупшысэхэм ташегъэгъуазэ Урысыем икомполиторхэм я Союз хэтэу Андзэрэкьо Чеслав. — Адыгэ шъуашэм фэгъэхъыгъэ оредэу сыусыгъэр силъапIэу «Налмэсым» фэсэгъэхы. Ансамблэ цIэ-рылор лъэпкъ шъуашэм изе-хъакIу, адыгэ лъэпкъыр дуна-им щелэты.

Тиреспубликэ иобщественнэ

движениеу «Адыгэ Хасэр» кIэ-щакIо фэхъуи, адыгэ шъуашэм, адыгэ быракъым ямафэхэр ду-наим щыхагъэунэфыкIыхэу ауб-лагъ. Андзэрэкьо Чеслав лъэпкъ-хэм языкIыныгъэ гъэпытэгъэным фэусэ. Адыгэ лъэпкъэу зыщы-щым ыгу къызэрэфытеорэр къы-хэхъэу мэкъамэхэр къегъотых.

Опсэу, Чеслав! Мэкъэ дахэу уилэр дунаим щыбгъэжыынчызэ, уиорэдхэм ахэбгъэхъонэу Тхъэм тыпфельау. Адыгэ къэралыгъо университетым искусствэхэмкIэ иинститут щегъаджэхэрэм ар-тист цIэрылохэр джыри къахэ-кIынхэу пфэтэлэ, уиорэдыкIэхэм тыкъяжэ.

Сурэтым итыр: Андзэрэкьо Чеслав.

Адыгэ шъуаш

Оредышъор: Андзэрэкьо Чеслав
Гуцылэхэр: ЕмIыль Нурбий

Адыгэ шъуашэр тарихъ намысэу, Кавказ илэпкъхэм аштагъ. ПчыкIэм уфэдэу пчэгум укъехъэ, Къашьоми зеогъэлэт.

Жыу:

Ей, ей, Адыгэ шъуаш,
Дунаем ушызэлъашI.
Ей, ей, Адыгэ къашъу,
Налмэс-налкъутэу тикъашъу.

Бгъэгъу ишыгъэм шыр егъэуджы,
Лыгъэм ишархъэу хъазыр.
Пшъэшъэ нэгъушлом гуахъэу зегъазэ,
Исэе дахи кIэраклI.

Жыу:

Пщынаом пщынэр егъэбзэрабзэ,
КIэлаклэр къашьом хелъас.
Уишъхъэрыхъон бзыу тамэу мэбыбы,
Джэгуми лъагъэу зелэт.

Жыу:

Нэнэжъ-тэтэжъмэ тфагъэпытагъэу,
Тихабзэ тыгу имыкI.
НыбжыкIэу тилэр тэ тфэбэгъонэу,
Нарт лыхъужъ хъунхэу тыфай.

Жыу:

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

ЧIэнагъэхэр ышIыгъэх

«Динамо» Ставрополь — «Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — 85:79.

Шэклогум и 26-м Ставрополь щызэдешлагъэх.

«Динамо» — «Динамо-МГТУ» — 84:71.

Шэклогум и 27-м Ставрополь щызэлукIагъэх.

«Динамо-МГТУ»-м итренер шъхъалэу Андрей Синельниковым къызэрэтилуагъэмкIэ, Иван Фещенкэм ылэ шъобж хылыгъэ къы-тырашагъ, ешIэгъухэм мезитлу фэдизрэ ахэлэ-жъэн ыльэкIыштэп. СпортмкIэ дунэе класс зилэ мастерэу Сергей Воронниковым ыб-лыпкъ мэузы. Тикомандэ къыныгъохэм ахэт-ми, иешIаклэ къырымгыгъэлыхыным пыллышт.

Тыгъэгъазэм и 5 — 6-м «Динамо-МГТУ»-р Омскэ икомандэ Мыекъуапэ щылукулэшт.

Зэхэзышагъэр ыкIи къыдэзы-гъэкIырэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащы-псэурэ тилъэп-къэгъухэм адыраIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхъалэм иапэрэ

гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжъ зы-хырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэIоры-шIаплI, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4000

Индексхэр 52161 52162

Зак. 3893

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр

МэщлIэкьо Саид

Редактор шъхъалэм игуадзэр — пшъэдэкIыжъ зыхырэ секретарыр Хъурмэ Хъусен

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМIТЫЛЬ Нурбий.